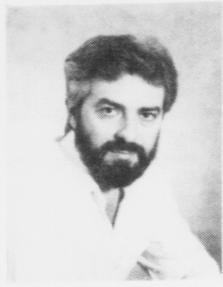

Beiskt sorgblíðni

Jógvan Isaksen
ummælir

Magnus Dam Jacobsen: Seinasta útróðrarferðin og onnur brot. Orð og Lög 1985. 98 s. kr. Formáli: Gunnar Hoydal. Permu-mynd: Amariel Norðoy.

Í 1976 gjørdi Magnus Dam Jacobsen hol í sjógv í føroyskum bókmentum. Tað var við bókini «Í Grønlandi við Kongs-havn», sum er ein bland-ingur av endurminningum og skaldsøgu og væl meira opinskárað enn áður sæð í føroyskari prosa. Hartil er málið stak gerandi og liv-andi.

Onnur prosabókin hjá Magnusi Dam Jacobsen — og seinasta bókin hann

náddi at avrika, innan hann doyði — «Skitsur — býurin og stórbyurin» (1977) hevur tey grund-leggjandi livikorini hjá menniskjuni sum evni. Og Magnus roynir at finna fram til, hvat tað er, vit torva fyrri at liva, hvat tað er, vit ikki kunnu vera fyrjuttan.

Aftur við hesi bókini skapaði Magnus nakað ó-vanligt, og tað kann heldur ikki her setast neyvt mark fyrri, hvat er skaldskapur, og hvat ikki er. Bókin/skaldsøgan hevur ikki sum vanlig skaldsøga vanliga byrjan og enda og harvið ikki vanliga her frá og har til søgugongd. Hon tekur við mitt í livinum og endar mitt í livinum. Hon, er sum hon eitur, skitsur.

Fyri stuttum kom so í sambandi við 50 ára dagin hjá Magnusi Dam Jac-obsen eitt savn av prosa-pettum út. Tittulin er «Seinasta útróðrarferðin og onnur brot», og Gunnar Hoydal sigur í persón-ligum inngangi frá, hvussu hann lærði Magnus at kenna. Um hvirluna Magnus, sum aldri bant frið og um tann djarva Magnus, ið vágaði alt.

Brennivín er við í teim-

um flestu søgunum, bæði sum evni, ið fær teg at hevja teg upp frá gerand-isdegnum, men eisini sum vandi, ið kann leggja teg í oyði. Í søguni «Pumparnir í Havn» fáa vit eina framúr lýsing av Havnar-vág — ikki ólík gitnu ár-lýsingunum hjá Jørgen-Frantz Jacobsen í «Det dyrebare Liv» — og barnaárum har sæð við eygunum hjá einum drykkjumanni. Sýnsvink-ulin er eitt kvetti. Óðru-megin hevur tú teir rein-lyntu barnadagarnar og hinumegin er frásøgu-maðurin: ein illa farin pumpari. Høvuðsdámurin er sorgblíðni, sum stavar frá okkara mista sakloysi og spiltu møguleikum.

«Vetrarkveld og gin» er skemtilig sjálvvirkisk søga, har frásøgu-maðurin eftir at hava fingið eitt sindur av ginni innan-borðs fer út í kavaðinnina at meta seg við teir stóru pólfararnar, teir rottu menninar. Men hann endar heima við hús innball-aður í eina dýnu, fótunnir í grensápuvatni og hosta-sevja í staðin fyrri gin. Og hann situr og hugsar, at pólfararnir mundu vera fráhalddmenn, tí: «Ein snapsur er goður, tveir eru nokk, triggir ov lítið».

Magnus Dam Jacobsen hevur í einum av teimum undanfarnu bókunum gjørt vart við, at honum líkar úrmælingin, sum um somu tíð er mildur og hjálpsamur. Í søguni «Ein lota á skipsdekki» sigur hann frá einum sovorð-nu úrmælingi, sum ikki tykist at hava nokur lýti. Einkin er honum óført. Tað vil siga, hann ræðist konu-folk. Hesin at siggja til so heilskapaði personur torv-ara eina helvt av livinum. Meira enn vanlig menn-iskju. Hetta kann eisini lesast sum mynd av liv-inum og menniskjuni. Einkin er fullkomið, og tyk-ist onkur lýtaleysur, so ver visur í, at okkurt op er í verjugarðinum.

Ein kensla av at vera uttanfyri, at vera óðrvisi enn fólk flest kemur fyrri í fleiri stuttum. Í «Vin-menn» stendur: «Har innanfyri, dansaðu tey, kroppur móti kroppi, tey útvaldu, sum ikki brutu sínar sálir móti múrum, ið ikki rapaðu. Millum teir og henda partin av liv-inum var ein múrur. Hann sást ikki við berum eyg-um, men tað var ein mýr-ur». Munurin er millum teir sumugu berja seg gjøgnum livið, sum einki fáa latið upp í hendurnar og so tey, har livið er ein sjálfvylgja og sum tí ikki kaga so djúpt inn í seg sjálvi. Tú fært einki fyrri einki. Alt kostar og ikki minst innlit.

Tittulsøgan «Seinasta útróðrarferðin» er helst einasta reina søgan, hon byggir minni á endur-minningar enn hinar, og er kanska tí tann søgan sum greiðast ber livs-fatanina hjá Magnusi

bókarummæli

Magnus Dam Jacobsen fram. Greiðari enn tá hann so manga aðrastaðni bein-leiðis sigur, hvat hann meinar og hugsar. Her vis-ir hann, og livsneistin loypur ímillum.

Í flestu søgunum reika tankarnir, og høvundurin fer frá hending til hending við setningum sum: «Og hann mintist» ella: «Og hann hugsaði um». Hetta ger, at hann akkurát eins og í vanligum tosi kann flyta frá evni til evni, úr stað í stað. Heildin gerst á henda hátt stak livandi og frásøghátturin leggur seg nær upp at talumáli.

Tað er eingin stovu-trænaður høvundur, ið her sigur frá, men ein sum hevur roynt meira enn fólk flest og sum brúkar hesa mangan pinifullu barlast sum stóð undir skrivning síni. Eina ikki heilt ólíka kjølfestu høvduð øvundar sum Jack London og Ern-est Hemingway, og Magnus nevnr serliga tann fyrri fleiri ferðir í skaldskapinum. Tað stutta, rýtmiska skriv-ingarlagið minnr annars í stóðum um tann seinna. Her úr einari veitslulýs-ing: «Floskan stóð á bord-

inum beinanvegin, og bolandi og nátt var, aðr-enn vit leitadu til hús, egg-mettir av góðum mati, práti, steypareypi, neva-dukum, kraftlopum, sjó-manstøkum og rommi, mest tí seinasta».

Magnus Dam Jacobsen er so livandi til staðir í stuttunum, at tú fært hug at spyrja hann um eitthvørt, næstu ferð tú hittir hann. Og so gerst veruleikin tær greiður, og tú hugsar um tann smei-in, føroyskar bókmentir vóru fyrri, tá hann fór.

Í innganginum lýst Gunnar Hoydal Magnus soleiðis: «Ein harður hundur og eitt halgmenni í einum, ein maður, ið gongur óspiltur gjøgnum sína egna avoyðing. Tað eru teir royndu kropp-arnir, ið skulu siga okkum teir stóru sannleikarnar, helt hann einaferð fyrri, i uttastu neyðini brennur tann stórsti eldurin, søgdu brovini og skaldskapur hansara. Og hann vildi finna henda eldin uttan at spyrja, hvat tað kostaði honum».

Eins og August Strind-berg brúkti Magnus Dam Jacobsen nærum alt og øll í nánd sum tilfar, men fyrst og seinast seg sjálv-an. Hann kolaðist upp innanfrá í síni roynd at lýsa livið, bæði tá tað var ófantaligt — hetta var sjálvsagt fyrri høvundan — og tá tað breiddi seg út fyrri tær í síni dýrd. Livið var alt av dýrmett og fjøl-broytt, til at partar av tí skuldu dyljast inni.

Jógvan Isaksen

Framhald av síðu 3

liga týðning fyrri framtíðar arbeiðspláss í hesum bygðum.

Trygvi Ártung næstformaður

Á fundinum í Aliráðnum í farnu viku var eitt uppskot til eina fyrribils arbeiðsætlan goðtikið. Næstformaðurin varð eisini valdur, að er Trygvi Ártung, sum umboðar ldn-aðargrunnin í ráðnum.

Somuleiðis vóru vald til-taksfólk fyrri limirnar í ráðnum.

Fyri Andreas Reinert er valdur Jákup Sverre Jo-ensen, fyrri Trygva Ártung Páll Mikkelsen, fyrri Tummás Arabo Lis Hammer, fyrri Martin Djurhuus, Hentzar Hammer, fyrri Johan Mc-Donald Jákup Olsen, fyrri Áka Mortensen Marjun Hanussardóttir og fyrri Knút Nólsoe Andreas Lava Olsen. Enn er eingin

tiltaksmaður valdur fyrri Jørn Thomsen, sum um-boðar Landsverfæðings-stovnin.

Á fundinum varð eisini avgjørt at velja skrivaran í Aliráðnum Tommy Pe-tersen sum lim í smoltbýt-isnevndini.

Onnur mál, sum vórðu viðgjørd á fundinum var ætlanin at skipa fyrri einum skeiði í ár fyrri alarum umframt ein fudnur, sum er ásettur at vera millum umboð fyrri SEV og Aliráðið. Tann fundurin verður í dag.

Aliráðið hevur annars sent landsstýrinum eina tilráðing í málinum um loyvi hjá P/F Havlaksi í Funningsfirði.

jan

M. Nepper-Christensen

Niðanfyrri standandi frá-bóan er idag skrásett í Partafelags-skrásetingini sum skrásetingar-nr. 103/1985:

P/F GJÁARSMOLT, hvers endamáli er at reka alivinnu, framleiðslu av sila- og laksasmolt og annað starv í hesum sambandi. Heim-staður felagsins er Gjógv. Viðtøkur felagsins eru dag-settar 1. juni 1985. Teknaði partapeningurin er kr. 10.000,00, býttur í partar uppá kr. 500,00 og kr. 1.000,00, allar góldin kon-tant. Partabrevini skulu bera bavn ánarans og verða skrávað inn í partabreva-bók felagsins. Eingi parta-brev hava framhjárætt-tíð.

Niðanfyrri standandi frá-bóan er idag skrásett í Partafelags-skrásetingini sum skrásetingar- nr. 102/1985:

P/F STÓRÁ, hvers enda-mál er at reka smoltstøð, umframt aðra vinnu sum stendur í samband við al-ivinnuna. Heimstaður fel-agsins er Bøur. Viðtøkur fel-agsins eru dagsettar 20. maí 1985. Teknaði parta-peningurin er kr. 11.000,00, partarnir eru til stóðar kr. 1.000,00 og kr. 5.000,00, allar góldin kontant. Eingi partabrev hava framhjárættindi. Partabrevini skulu ljóða uppá navn og eru ikki negotiabíl. Parta-eigararnir heva ikki skyldu til at partabrev síni inn-

Nærum hvønn dag verða nýggj «alipartafeløg» skrásett. Her verða tvey teirra almannakunn-gjerd, annað er Gjáarsmolt sum hevur heimstað við Gjógv og hitt er í Stóra, sum hevur heimstað í Bø.

Skeið

20. september byrja skeiðini hjá Føroya Arbeið-arafelag. Eins og undanfarna ár bjóðar Føroya Arbeiðarafelag limunum í øllum feløgnum, sum eru í Upplýsingarfelagsskapi Verkamanna, at verða við. Men skjótt skal berast at, tí umsóknar-freistin er úti mánadagin 16. september.

Skeiðini verða fyriskipað í samstarvi við tað danska AOF, sum eisini sendir ein undirvisara higar. Tað er Henrik Hansen, sum hevur verið her fleir ferðir og tí kennir væl føroysk viðurskifti.

At luttaka á skeiðinum kostar einki, tí Føroya Arbeiðarafelag hevur fingið góðan stuðul til skeiðini niðifrá. Men skeiðini verða hildin um dagin, so fyrri tey, ið fara á skeið, kostar tað mista arbeiðsløn.

Tað verða tvey vikuskeið. Tað fyrri er eitt samstarvsskeið og byrjar 22. september. Hetta skeiðið er um at samarbeiða, um trupulleikar á arbeiðsplássum o.a. Vikuna eftir verður fram-leiðsluskeið. Tá verða m.a. bonusskipanir um-rodðar.

Tað er eingin treyt, men bara ein fyrimunur fyrri luttakararnar at fara á bæði skeiðini.

Í vikuskiftinum 20.-22. september og 4.-6. oktob-er verða studiileiðaraskeið. Somu fólk mugu verða við bæði vikuskiftini, tí tað seinna er fram-hald av tí fyrri.

Umframt hesi skeið verður fundur 27.-28. sept-ember um framleiðslu.

randi